Utbildning och skola - där framtiden börjar

Liberalerna sätter skolan först. Genom att rusta individen med kunskap, bildning och färdigheter lägger vi grunden för mer frihet och egenmakt. Ett starkt skolsystem är en avgörande fråga för att bygga ett starkare samhälle. Om skolsystemet präglas av hög kvalitet förbättras möjligheterna att markant motverka problem i form av utanförskap, arbetslöshet och segregation.

Liberalerna menar att skolans främsta syfte är att förmedla kunskap. Vi anser kunskap ha ett egenvärde i sig för den enskilde individen, men även ett samhällsvärde för hela Sverige.

Umeåliberalerna vill göra Umeås skolor till bästa i Sverige.

Hur ett samhälle väljer att prioritera utbildning säger mycket om dess framtidstro. De barn och unga som i dag sitter i klassrummen är de som i morgon ska bära Umeå framåt. Därför måste varje elev kunna förvänta sig en trygg, likvärdig och kunskapsfokuserad utbildning, oavsett bakgrund eller kommundel. En bra skola handlar ger livschanser, det är även den bästa brottsförebyggande politiken. Varje barn ska få möjlighet att växa och lyckas hela vägen genom sin skolgång. I ett rikt välfärdssamhälle som Sverige bör ambitionsnivån vara hög, och varför ska inte Umeå ha bäst skolor i landet?

Undervisningen ska hålla hög kvalitet, vara tillgänglig för alla och utgå från individens behov. Den elev som behöver stöd ska snabbt få rätt hjälp, på rätt nivå och i rätt tid. Därför värnar vi små barngrupper per lärare, inte minst i förskolan.

Lärarna är skolans viktigaste resurs. De ska ha en god arbetsmiljö, tillräckligt med tid för undervisning och möjlighet att bygga relationer som skapar trygghet och studiero. Kompetens ska löna sig, utveckling ska uppmuntras och lärare såväl som skolledare ska få deras slit och kompetens återspeglade i lönebeskedet.

UMEÅLIBERALERNA GÅR BLAND ANNAT TILL VAL PÅ:

1. En satsning på mindre barngrupper i förskolan och mindre skolklasser i grundskolan.
2. Lönelyft för Umeås lärare och skolledare.
3. Bygg ut resursskolorna kraftigt, från lågstadiet till högstadiet.
4. Inrätta förskolesocionomer, för att upptäcka problem tidigt och ge barn bättre stöd.
5. Inrätta koordinatorer för familjer med barn med problematisk skolfrånvaro eller med andra behov, som

kan hålla ihop stödet mellan skola, socialtjänst, BUP och hemmet.

LÄS UMEÅLIBERALERNAS SKOLPROGRAM HÄR: SVERIGES BÄSTA SKOLOR

Förskola

Allt börjar i förskolan. Det är där barn möter lägger grunden för vad som kommer bli en läroresa genom skolan. För att alla barn ska få en trygg och bra start i livet spelar förskolan en avgörande roll i deras utveckling. Umeåliberalerna vill därför utveckla kommunens förskoleverksamhet. Vi vill se mindre barngrupper, bättre arbetsvillkor för personalen, särskilda satsningar på språkutveckling och en mer tillgänglig förskola som bättre anpassas efter barns och föräldrars behov och livssituation.

- **En satsning på mindre barngrupper.**

Det finns risker med för stora barngrupper. Det kan leda till ökad sjukfrånvaro bland personalen och få konsekvenser för barnens inlärning och hälsa. Det är sedan länge ett beslut av Umeå kommunfullmäktige att barngrupperna ska minska till 15 barn per avdelning, men det har inte uppfyllts. För oss är det dags att gå från ord till handling och skjuta till de resurser som krävs för att nå mål om minskade barngrupper, max 12 barn för barn mellan 1-3 år och max 15 barn mellan 4-5 år.

- **Inför en dygnet-runt-förskola i Umeå.**

För umeåbor som arbetar eller vill arbeta skift möter idag en stor utmaning i att få barnomsorgen att gå ihop. Idag finns ett nattis i Umeå, men det räcker inte. Vi vill se en dygnet-runt-förskola barnen får vistas på en och samma förskola oavsett när på dygnet behovet finns. Det skulle underlätta för fler familjer i Umeå att få livspusslet att gå ihop.

- **Utöka vistelsetiden från 15 till 30 timmar i veckan för barn till föräldralediga och arbetssökande.**

Vi vill utöka vistelsetiden i förskolan från 15 till 30 timmar per vecka för barn till föräldralediga och arbetssökande. Förskolan är viktig för barns språkutveckling, lärande och sociala gemenskap, och fler timmar ger bättre förutsättningar för en trygg och utvecklande vardag. Samtidigt underlättar det för föräldrar att söka arbete, etablera sig på arbetsmarknaden eller ta hand om ett yngre syskon.

- **Satsa på språkkunskaper, inrätta språkförskola för alla nyanlända barn**

Svenska språket är en nyckel för en lyckad start i det svenska samhället. Grunden till barns senare läsvanor läggs redan innan de börjar skolan. Detta betyder särskilt mycket för barn till utrikesfödda. Deras språkutveckling går snabbare och de klarar grundskolan bättre om de går i förskolan. Kommunen bör därför erbjuda alla nyanlända barn från 3 år möjlighet till att medverka i en språkförskola. Barnen ska då medverka i

förskoleverksamheten minst 15 timmar i veckan.

- **Inrätta förskolesocionomer**

Förskolan möter allt fler barn och familjer med sociala utmaningar, men förskolepersonalen har inte alltid rätt kompetens eller resurser för att ge det stöd som behövs. Därför har vissa kommuner infört förskolesocionomer som hjälper familjer, stöttar personalen och stärker samarbetet mellan förskola och andra samhällsinstanser, exempelvis socialtjänsten. Syftet är att upptäcka problem tidigt och ge barn bättre stöd, vilket kan förebygga större svårigheter längre fram. Vi vill att man ska testa detta även i Umeå.

- **Värna hörselavdelningen på förskolan Haga och stärk teckenspråkets status**

Alla barn förtjänar att bli förstådda och få det stöd hen behöver. Under den senaste mandatperioden har styret nedprioriterat resurser för teckenspråket, inte minst hörselavdelningen på förskolan Haga. Vi vill tvärtom värna och utveckla teckenspråkets status i Umeå kommun.

Tidiga insatser och samverkan runt barnet

Tidiga insatser är avgörande eftersom de kan förändra elevers hela framtidsbana. När stöd sätts in snabbt fångas svårigheter upp innan det blir allt för utmanande och elever får möjlighet att bygga självförtroende och studiemotivation redan från start. En skola som agerar tidigt ger varje barn en rättvis chans att lyckas.

- **Insatser ska sättas in redan i förskolan när signaler finns**

Ibland går det att se hos ett barn redan i förskolan att hen kommer att behöva extra insatser för att klara skolgången. Därför är det viktigt att signaler fångas upp tidigt och att insatser sätts in redan i förskolan.

- **Bättre övergångar genom hela skolgången**

Övergångar mellan förskola, lågstadium, mellanstadium och högstadium ska fungera betydligt bättre så att barn inte tappar stöd när de byter skolmiljö.

- **Förstärk skolans elevhälsoteam**

Elevhälsans uppdrag är brett. Medan vissa elever är i behov av ett plåster, behöver andra elever en famn att känna trygghet i. Det finns elever som älskar skolan lika mycket som de ogillar att vara hemma. På skolan är det viktigt att elevhälsoteamen har den kompetens som behövs för att ta hand om dessa elever. Liberalerna vill att elevhälsan i högre utsträckning ska knyta till sig fler experter, till exempel logopeder.

- **Inför fler skolsociala team**

Skolsociala team är ett viktigt verktyg för att tidigt fånga upp elever som riskerar att hamna i social problematik, skolfrånvaro eller psykisk ohälsa. I dag finns endast ett skolsocialt team i Umeå, på Ersängsskolan, vilket innebär att många elever och skolor saknar tillgång till detta stöd. Genom att införa fler

skolsociala team kan Umeå stärka det förebyggande arbetet, öka tryggheten i skolan och ge fler barn och unga rätt stöd i rätt tid.

- **Professionalisera mentorskapet i skolan**

Mentorskapet är en viktig del av skolans arbete för att stärka elevernas kunskapsutveckling, närvaro och välmående. Lärare som är mentorer ska ha tydliga uppdrag, tillräckligt med tid och relevant utbildning för att kunna följa upp elevernas utveckling och ha en nära dialog med vårdnadshavare. Ett stärkt mentorskap bidrar till att upptäcka problem tidigt och ge elever bättre förutsättningar att lyckas i skolan.

Anpassning och stöd för elever med NPF och andra behov

Alla elever har rätt till en skola som är anpassad efter deras förutsättningar, oavsett om det handlar om NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar), språkliga svårigheter eller andra stödbehov. I dag brister stödet ofta i tidighet, samordning och tillgänglighet, vilket gör att elever riskerar att inte nå sin fulla potential. Genom tidiga insatser, rätt kompetens och mer flexibla stödstrukturer kan fler elever lyckas i skolan och få en likvärdig utbildning.

- **Bygg ut resursskolorna kraftigt, från lågstadiet till högstadiet.**

Resursskolor ger elever med stora behov en trygg och anpassad lärmiljö där de kan utvecklas i sin egen takt. En utbyggnad från tidig ålder ökar möjligheten att klara av skolan.

- **Skapa fler resursklasser och särskilda undervisningsgrupper i nära anslutning till ordinarie skolor.**

Det ger elever möjlighet till stöd samtidigt som de behåller anknytningen till sin hemskola. Närheten underlättar inkludering och övergångar mellan undervisningsformer. Det skapar flexibilitet utifrån elevens behov över tid.

- **Anställ fler elevassistenter, skolvärdar, specialpedagoger och speciallärare.**

Fler vuxna i skolan ökar tryggheten och förbättrar stödet till elever i behov. Det gör det också möjligt att arbeta mer förebyggande istället för att bara lösa akuta situationer. Rätt kompetens på plats är avgörande för en likvärdig utbildning.

- **Utnyttja logopeders fulla kompetens i arbetet med språk-, läs- och skrivsvårigheter.**

Logopeder kan bidra med tidiga insatser som stärker elevers språkutveckling. Deras kompetens är viktig för att identifiera och åtgärda svårigheter i tid. Det ger bättre förutsättningar för fortsatt skolgång och minskar behovet av senare stöd.

- **Obligatorisk och kvalitetssäkrad NPF-kompetens hos skolpersonal, återkommande utbildning samt**

anpassade lärmiljöer.

För att skolan ska kunna möta elever med NPF på ett likvärdigt och professionellt sätt krävs både kunskap och kontinuerlig kompetensutveckling hos all personal. Genom obligatorisk och kvalitetssäkrad utbildning säkerställs att lärare och elevassistenter har rätt verktyg för att förstå och bemöta olika behov i vardagen. Detta måste kombineras med fysiska lärmiljöer som är anpassade efter elevernas förutsättningar, där ljudnivå, struktur och trygghet bidrar till bättre fokus och minskad stress. Tillsammans skapar detta en mer tillgänglig och inkluderande skola där fler elever får möjlighet att lyckas.

- **Inrätta koordinatorer för familjer med barn med problematisk skolfrånvaro eller med andra behov som kan hålla ihop stödet mellan skola, socialtjänst, BUP och hemmet.**

Många familjer behöver samordnat stöd från flera olika aktörer som resulterar i många möten. En koordinator kan säkerställa att insatserna hänger ihop och blir effektiva. Det minskar risken att elever faller mellan stolarna och avlastar vårdnadshavare.

- **Öronmärk extra medel till varje skola för specifika kostnader för extra stöd till elever med behov.**

Resurser behöver finnas nära verksamheten för att kunna användas snabbt och flexibelt. Öronmärkning minskar risken att stödinsatser uteblir av ekonomiska skäl. Det stärker likvärdigheten mellan skolor och ska följa med eleven mellan olika stadier.

- **Värna den hörselanpassade verksamheten på Hagaskolan och stärk teckenspråkets status**

Hörselanpassad verksamhet är avgörande för elever med hörselnedsättning. Genom att stärka teckenspråket säkerställs tillgänglighet och delaktighet. Det är en viktig del av en inkluderande och likvärdig skola.

En skola med studiero med kunskap i fokus

Studiero spelar en så stor del i att varje elev ska kunna fokusera på skolarbetet, det är inte minst viktigt för elever som exempelvis har koncentrationssvårigheter. Därför är det viktigt att antalet elever per klass minskar så att lärare har tid att ge stöd och få ordning på klassen. Samt att lärare får ett starkt mandat att hantera ordning och studiero. Vi menar även att Umeås lärare ska få resurser i bland annat form annan personal för att ge stöd under lektionstid.

- **Verka för mindre klasser i grundskolan med målsättningen att ingen klass ska överstiga 20 elever.**

Mindre klasser ger lärare bättre möjligheter att se varje elev, anpassa undervisningen och tidigt upptäcka behov av stöd. Det stärker studieron i klassrummet och skapar bättre förutsättningar för kunskapsutveckling. Genom att minska klasstorlekarna kan fler elever få det stöd och den uppmärksamhet de behöver för att nå sin fulla potential.

- **Inför studieroteam**

Vi vill se att Umeås skolor får så kallade studieroteam. Dessa ska kunna bistå lärare när oordning uppstår i klassrummet. På så sätt kan störningar hanteras bättre utan att det avbryter undervisningen för klassen i övrigt. Teamet ska sedan kontakt med föräldrar och följa upp situationen. Vid behov säkerställer teamet att elever får extra stöd för att förhindra att liknande incidenter uppstår.

- **Stärk lärarnas mandat att upprätthålla ordning och trygghet i klassrummet.**

Det är inte alltid helt enkelt att hantera oordning i ett klassrum. Umeås lärare behöver få uppbackning i att hantera stökiga elever och skapa arbetsro. En viktig del i det är att läraren ska få ett starkt mandat att styra klassrummet och hantera situationer.

- **Mer rörelse under skoldagen.**

Vi vill se mer styrda rastaktiviteter och rörelse under skoldagen. När mobiltelefonerna nu försvinner från Umeås skolor är det viktigt att det erbjuds alternativa aktiviteter under rasten. Rörelse bidrar positivt till elevernas hälsa och förbättrar elevers koncentrationsförmåga under lektionstid. Det är även viktigt att alla barn oavsett funktionsnedsättning får en likvärdig chans till fysisk aktivitet.

- **Alla elever ska ha tillgång till fysiska läroböcker av hög kvalitet i alla ämnen.**

Alla elever ska ha rätt till läroböcker av hög kvalitet i den svenska skolan. Läromedel av hög kvalitet gynnar både undervisningens kvalitet och minskar lärarnas arbetsbörda. Digitala verktyg/läromedel är ett viktigt komplement men faktum är att läroböcker av god och uppdaterad kvalitet är något som både lärare och elever efterfrågar. Bristen på resurser till läroböckerna får även direkt negativa följder för lärarnas arbetsbelastning. Hälften av lärarna ägnar i snitt 80 timmar per år åt att göra hemmagjorda läromedel. Liberalerna vill därför införa ett skarpt krav på att elever i grund- och gymnasieskolan har rätt till tryckta läroböcker av hög kvalitet.

- **Satsa på tidig läs-, skriv- och matematikundervisning.**

Vi vill stärka den tidiga läs-, skriv- och matematikundervisningen för att ge alla elever en stabil grund att bygga vidare på. När elever får rätt stöd tidigt ökar möjligheterna att nå kunskapsmålen och minska behovet av senare insatser. En stark start i skolan ger bättre förutsättningar för lärande, självförtroende och framtida studieresultat.

- **Inför skolfrukost för låg- och mellanstadiet**

Barn som går hungriga i skolan har svårare att koncentrera sig på undervisningen. Vi vill därför se satsningar för att Umeås skolor ska kunna erbjuda frukost till elever i låg- och mellanstadiet.

- **Fler ungdomsjobb i kombination med studier**

Vi vill skapa fler möjligheter för ungdomar att kombinera studier med arbete för att öka motivationen och minska utanförskap. Genom fler så kallade SAO-jobb* och andra former av ungdomsanställningar kan fler unga få arbetslivserfarenhet, egna inkomster och en starkare väg in på arbetsmarknaden.

*Studiemotiverad arbetslivsorientering

En trygg skola

Skolan ska vara en trygg plats för elever som personal. Det är därför viktigt att satsningar görs för att skolorna i Umeå har bättre förutsättningar att skapa en trygg miljö. Vid anställningar ska alltid en bakgrundskoll genomföras för att förhindra olämpliga vuxna anställs. Våld och trakasserier ska förebyggas och alltid tas på största allvar. Inget barn behöver gå till skolan med en klump i magen. En trygg skolmiljö lägger helt enkelt grunden för att varje elev ska kunna lyckas och må bra.

- **Trygga och upplysta vägar till och från skolan.**

Umeåbor har lyft behovet av bättre belysning till och från Umeås skolor. Det tycker vi ska vara en självklarhet och vill därför se en satsning på att förbättra den offentliga belysningen vid busshållplatser, gång- och cykelvägar, samt skolområden.

- **Trygghetsvandringar**

Vi vill se trygghetsvandringar med elever, personal och föräldrar för att identifiera riskmiljöer runt våra skolor. Det skulle bidra till att fler elever kan känna sig trygga i anslutning till skolgången.

- **Bygg duschbås i omklädningsrummen**

En miljö som ofta lyfts som särskilt utsatt är omklädningsrummen vid idrottslektionerna. Därför vill vi prioritera att bygga duschbås i kommunens idrottshallar, så att elever kan duscha i fred och känna sig trygga.

- **Stärk kunskapen om HBTQI-frågor och jämställdhet**

Skolorna ska få bättre stöd i att utveckla kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer, såväl som kunskaperna kring HBTQI-frågor samt utveckla arbetet med jämlikhet och jämställdhet.

- **Ett lyft för värdegrundsarbetet**

Vi vill se resurser för att skolpersonalen får kompetensutveckling i värdegrundsarbetet när det gäller framgångsrika program som ”Mentorer i våldsprevention” och ”Agera tillsammans”.

- **Genomför en kartläggning om antisemitism inom grundskolan**

Andra kommuner kartlägger antisemitism i skolorna, inspirerat av Malmö stads rapport från 2021 som visade att många judiska barn känner sig otrygga och undviker att visa sin identitet av rädsla för hot och hat. Judiska församlingar uppmanar nu fler kommuner att göra liknande genomlysningar. Även i Umeå finns barn som upplever otrygghet, något som inte kan accepteras. Därför bör Umeå kommun ta fram en egen kartläggning med tydliga åtgärdsförslag för att motverka antisemitism i skolmiljön.

En skola även för extra kunskapshungriga elever

Umeås skolor ska även skapa förutsättningar för kunskapshungriga elever som vill springa före. Vi vill se frivillig fördjupning, spetsklasser och satsningar på ämnen som naturvetenskap och teknik. Det är vad vi menar med en skola med individen i centrum.

- **Stärk möjligheterna för högpresterande elever**

Umeå ska vara en kommun där alla elever får rätt stöd, också de som ligger långt före. Därför vill vi erbjuda frivillig fördjupning och acceleration i ämnen där elever visar särskilt hög progression. Vi vill införa avancerade spår på högstadiet där det finns behov och förutsättningar, samt skapa strukturerat mentorskap och samverkan med Umeå universitet för elever som vill fördjupa sig ytterligare. Högpresterande elever ska ha samma rätt till stimulans som andra elever har till stöd.

- **Inför spetsprogram för högstadiet och gymnasiet.**

För att ge utrymme för elever som har intresse för särskilda ämnen, vill vi se införande av spetsprogram med nationellt intag, exempelvis för matematik. Vi värnar även Umeås musikklasser som vi vill ge förutsättningar att utvecklas och säkra för framtiden.

- **Genomför en långsiktig satsning på STEM**

Vi vill se en särskild satsning på de så kallade STEM-ämnerna, naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik. Det är en fråga för fortsatt Umeås fortsatt konkurrenskraft. Därför vill vi se mer resurser och en ny lokal strategi för Umeås grund- och gymnasieskolor för att öka elevernas kunskap och intresse för dessa ämnen.

Skolans personal och arbetsmiljö

Alla som arbetar inom Umeås skolor ska få rätt förutsättningar genomföra sitt arbete. Lärare ska få tid att planera och genomföra sin undervisning. Samt få uppbackning av annan personal såsom lärarassistenter för att kunna fokusera på att vara just lärare. Skolledare och rektorer så även de har goda förutsättningar och får stöd i att säkerställa skolor i toppklass. Det ska inte underskattas att extra slit och kompetens också ska återspeglas i lönekuvertet.

- **Lärar- och rektorslönelyft.**

Umeås lärare tjänar i snitt mindre än jämförbara kommuner. Det är på tiden att Umeås lärare och skolledare får lönelyft, både för att locka och behålla de bästa lärarna, men också för att deras insatser för Umeå barn och unga ska återspeglas i lönekuvertet.

- **Lokaler elevhälsan**

Elevhälsans lokaler runt om på Umeås skolor varierar kraftigt i kvalitet. Vi vill se en satsning på reservering av elevhälsans lokaler för att möta behoven som personalen och eleverna behöver.

- **Reglerad undervisningstid**

Ny lagstiftning innebär att undervisningstiden återigen blir reglerad. Det är ett välkomnande besked som innebär att lärare får tid för både planering och genomförande av undervisningen. Det är viktigt att denna reform även finansieras fullt ut i Umeå så att skolorna får goda förutsättningar att implementera regleringen.

Svenskundervisning för invandrare (SFI) och vuxenutbildning

Det är viktigt att det finns möjlighet för Umeåbor att kunna skola om sig senare i livet och att det finns chans att läsa upp gymnasiekompetens. Likväl är det avgörande att det finns en väl fungerande SFI då svenska språket är en central del i att bli en del av det svenska samhället och komma in på arbetsmarknaden.

- **Säkerställ nivåanpassning, rimliga gruppstorlekar och tillgång till läromedel.**

Detta är avgörande för att varje individ inom SFI och vuxenutbildningen ska kunna tillgodogöra sig undervisningen utifrån sina förutsättningar. För stora grupper och brist på material leder till sämre resultat och ökad risk för avhopp. Genom bättre anpassning ökar både kvaliteten och genomströmningen i utbildningen.

- **Stärk SFI genom språkstödjare och åtgärder mot avhopp.**

Språkstödjare kan fungera som en viktig länk mellan studenter och lärare och underlätta inlärningen. Tidiga insatser mot avhopp gör att fler fullföljer sin utbildning och snabbare kommer in i samhället. Det stärker både individens möjligheter och arbetsmarknadens kompetensförsörjning.

- **Koppla SFI tydligare till arbetsmarknaden.**

Vi vill säkerställa en SFI som arbetar nära arbetsmarknaden med spår för olika branscher såsom förbättrad vårdsvenska och motsvarande. Språket är en central del i att få ett arbete och det därför stor värde i att stärka samarbetet mellan SFI och arbetsmarknaden.

Likvärdig skola i hela kommunen

Umeåliberalerna vill se en likvärdig skola i hela kommunen. Oavsett postnummer ska varje barn ha rätt till en god utbildning på deras villkor. Vi värnar därför även mindre skolenheter och god geografisk spridning runt om i våra kommundelar.

- **Värna även små skolenheter**

I Umeå har det funnits tendenser att flytta skolverksamhet till stora enheter. Vi menar att det är viktigt att även värna små skolenheter där bland vissa byaskolor. Det är bra att det finns en mängd lösningar som kan möta barns och familjers olika behov.

- **Vidareutveckla Forslunda med inriktning mot lokalt producerade livsmedel**

I den nya säkerhetspolitiska situationen som Sverige befinner sig i och som varit tydligt under flera år så är ett av de områden som kraftigt försämrats under senare år tillgång till inhemskt producerade livsmedel. Kompetensen och stödet för detta håller på att urholkas allt eftersom den äldre generationen går i pension. Därmed försvinner en kunskapsbank vars kompetens måste ersättas. En ökad livsmedelsberedskap kräver mer kompetens och fler personer som är intresserade av att arbeta inom dessa områden.I Umeå finns Forslundagymnasiet som erbjuder både yrkesprogram och gymnasiala vuxenutbildningar inom såväl lantbruk och trädgård. Den bör få möjlighet att utvecklas med utbildningar som möter de nya säkerhetshoten. I och med en sådan utbildning ökar också kompetensen med att vi får möjlighet till mer närproducerade livsmedel, vilket har en positiv inverkan på vårt klimatarbete.